

Asia: VN/3063/2020

Lausuntopyyntö työryhmän mietinnöstä positiivista luottotietorekisteriä koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Digi- ja väestötietoviraston lausunto työryhmän mietinnöstä positiivista luottotietorekisteriä koskevaksi lainsäädännöksi.

Yksilöinti ja yhteystiedot:

Lakiehdotuksen 3 § käsittää rekisteröidyn yksilöinti- ja yhteystiedot. Positiiviseen luottotietorekisteriin voitaisiin tallettaa väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain (VTVPL) 13 § 1 mom. kohdissa 1-3, 16 ja 20-22 tarkoitetut tiedot. Luotonantajille lakiehdotuksessa nimettyyn käyttötarkoitukseen (luottotietoraportilla) luovutettavina väestötietojärjestelmätietoina (VTJ-tiedot) ovat kuitenkin vain henkilön nimi ja henkilötunnus sekä tieto henkilön kuolemasta.

Muita edellä mainitussa pykälässä mainittuja VTJ-tietoja ei siis luovuteta luotonantajille.

Jos luovutettavina tietoina olisivat myös muut edellä mainitussa pykälässä mainitut VTJ-tiedot, vaikutukset Digi- ja väestötietovirastolle olisivat suuret. Tällä olisi vaikutusta erityisesti VTJ-tietopalveluihin.

Digi- ja väestötietovirasto (DVV) luovuttaa lainsäädäntönsä mukaisesti vain tarpeelliset tiedot siihen käyttötarkoitukseen, johon ne luovutetaan.

Tietojen ilmoittaminen positiiviseen luottotietorekisteriin:

Lakiehdotuksen 17 §:n mukaan ilmoitusvelvollinen ilmoittaa lakiehdotuksen 3 §:n 1 mom. mukaiset tiedot (VTJ-tiedoista henkilötunnus). Henkilötunnusta käytetään tässä siten tunnistamiseen ja tämä tieto luotonantajilla jo lähtökohtaisesti onkin.

Lakiehdotukseen sisältyvän lain tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta 13 a §:n mukaan tulorekisteristä voidaan luovuttaa positiiviseen luottotietorekisteriin lakiehdotuksen 9 §:n 1 mom. 1 ja 2 kohdassa tarkoitetut tiedot. Tämä 1 kohta käsittää VTVPL:n 13 §:n 1-3, 16 ja 20-22 tarkoitetut tiedot.

VTJ-tietojen tulisi tulla VTJ:stä ja ilmoitusvelvollisella onkin lakiehdotuksen 19 §:n mukaan

korostunut huolellisuusvelvollisuus ilmoittamistaan tiedoista. Positiivista luottotietorekisteriä voitaisiin siten päivittää DVV:n muutostietopalvelulla, näin päivitetään

tulotietojärjestelmääkin. Koska lakiehdotuksella pyritään mahdollisimman täsmällisiin

ja ajantasaisiin tietoihin, VTJ-tietoja tulisi päivittää suoraan VTJ:stä.

Käyttötarkoitus ja tietojen luovutus luotonantajalle:

Lakiehdotuksen 20 §:ssä tietojen käyttötarkoitus on tarkoin rajattu, eikä tietoja saa käyttää muissa käyttötarkoituksissa. Positiivisesta luottotietorekisteristä saatuja tietoja ei siten voi käyttää esimerkiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (rahanpesulaki) mukaisten velvoitteiden täyttämiseen.

Lakiehdotuksen 20 §:n mukaan luotonantajille voidaan (luottotietoraportilla) luovuttaa

positiivisen luottotietorekisterin VTJ-tiedoista vain henkilön nimi, henkilötunnus ja tieto

henkilön kuolemasta.

Lakiehdotuksen 3 §:n 2 mom. mukaan positiiviseen luottotietorekisteriin voitaisiin tallettaa myös mm. henkilön osoitetietoja. Lakiehdotuksen mukaan osoitetietoja käytettäisiin vain luottotietorekisterin rekisterinpitäjän tehtävien tarpeeseen eli rekisteröidyn omien tietojen tarkastusoikeuden toteuttamiseen (otteen toimittaminen rekisteröidyn osoitteeseen).

Lakiehdotuksen jatkokehitystarpeissa nostetaan esiin tarpeet hyödyntää rekisterin tietoja joltain osin luotonvalvonnassa (myös perinnän suunnittelussa). Käyttötarkoituksen laajentamisella olisi suuret vaikutukset DVV:lle. Tulonmenetyksiä kohdistuisi luoton myöntöön ja valvontaan sekä rahanpesulaista tulevien tietotarpeiden (mm. asiakkaan tunteminen) täyttämiseen.

Henkilötunnuksen uudistaminen ja valtion takaaman identiteetin hallinnoiminen -
hanke:

Positiivisen luottotietorekisterin lakiehdotuksessa on mainittu peruste henkilötunnuksen saamiselle (VTJ-lain 9 § 4 mom. 4 k). HETU-hankkeen myötä on positiivisessa luottotietorekisterissä hyvä huomioida uudistuva henkilötunnus. HETU-hankkeen myötä väestötietojärjestelmään tulee lisäksi uusia tietoja: tunnistetietoja ja muita uusia VTJ-tietoja. Lakiehdotuksen mukaan, jos ulkomaalaisella ei ole suomalaista henkilötunnusta,

sitä voisi siis hakea DVV:lta. Tässä tulisi huomioida HETU-hankkeen näkökulmat, jolloin henkilötunnuksen saaminen mahdollisesti tapahtuisi etärekisteröinnillä.
(<https://vm.fi/hanke?tunnus=VM183:00/2020>).

Tältä osin tulee huomioida resurssit ja kytkös myös digitaalinen henkilöllisyys -hankkeeseen ja ulkomaalaisten sähköiseen asiointiin.

Asunto-osakeyhtiöiden ”taloyhtiölainat” ja Suomi.fi-palvelut:

Positiivinen luottotietorekisteri vaikuttaa oleellisesti MML:n huoneistotietojärjestelmän kehittämishankkeeseen (taloyhtiölainoja koskevat tiedot on tarkoitus kerätä huoneistotietojärjestelmään ja välittää edelleen positiiviseen luottotietorekisteriin). Tälläkin on oleellinen kytkös Suomi.fi-valtuuksiin ja virkailijatoimintoihin. Näitä palveluita tarvitaan näin toimiessa. Asunto-osakeyhtiöiden edustajat (isännöitsijät) tarvitsevat valtuuksia ilmoittaessaan taloyhtiölainoja huoneistotietojärjestelmään (valtuuksia ei puolestaan ole kattavasti rekisteripohjaisesti saatavana).

Lakiehdotuksen jatkokehitystarpeiden mukaan positiivisen luottotietorekisterin tietosisältöä on tarkoitus laajentaa myöhemmin huoneistotietojärjestelmään kerättävillä taloyhtiölainaosuustiedoilla. Toteutuksella on vaikutusta DVV:lle Suomi.fi-valtuuksien näkökulmasta huoneistotietojärjestelmään kerättävien tietojen sähköisen ilmoittamisen

mahdollistamisessa (asiointi taloyhtiön puolesta). Edustusoikeudet tulee toteuttaa joko rekisteripohjaisesti, jos se on mahdollista, tai virkailijavaltuuttamispalvelun kautta.

Lakiehdotuksen mukaan tietojen ilmoittaminen ja luovuttaminen tapahtuu lähtökohtaisesti teknisten rajapintojen avulla. Tässä tulee mahdollisuuksien mukaan hyödyntää Suomi.fi-palveluväylää, yhteentoimivuusalustaa, Suomi.fi-tunnistusta ja Suomi.fi-valtuuksia.

Ehdotuksen mukaan käyttäjälle (henkilö, alaikäinen, toiminimiyrittäjä) toteutetaan pääsy sähköisesti omiin luottotietoihinsa. Tässä tulee huomata, että Valtuudet-palvelun avulla asiointi kaikissa tilanteissa sähköisesti ei ole vielä mahdollista (mm. edunvalvonnassa olevat henkilöt, sekä ne alaikäiset, joiden osalta on tehty huollonjakosopimus ennen vuoden 2020 joulukuuta, jolloin huollonjakotietoja alettiin tallentamaan VTJ:hin koneluettavassa muodossa). Tämä tulisi tunnistaa suunnittelussa myös DVV:n resurssien osalta.

Vapaaehtoinen luottokielto:

Lakiehdotuksen 12 § käsittelee vapaaehtoista luottokieltoa. Lisäksi 3 § 2 mom. mainittuihin

VTJ-tietoihin sisältyy tieto VTJ:ään ilmoitetuista kielloista. Vapaaehtoisen luottokiellon tallentaminen käyttäjän toimesta kannattaisi mahdollistaa myös muiden palveluiden kautta, erityisesti Suomi.fi-palvelun kautta. DVV toteuttaa parhaillaan opastavaa polkua tietovuodon uhreille. Toteutus on osa hallituksen linjaamia toimenpiteitä Vastaamon tietovuotoon. Osaksi kokonaisuutta toteutetaan käyttäjälle mahdollisuus tallentaa erilaisia kieltoja Väestötietojärjestelmään suoraan Suomi.fi-palvelusta. Laki sähköisen asioinnin tukipalveluista ei tällä hetkellä mahdollista toteuttaa kieltoja Suomi.fi-palvelusta muihin kuin DVV:n omiin rekistereihin (VTJ), joten asia olisi hyvä huomioida Positiivista luottotietorekisteriä koskevassa erityislainsäädännössä.

Lopuksi:

Jos positiiviseen luottotietorekisteriin nyt kuvatut tietojen käyttötarkoitukset ja sisältö muuttuu tai rekisterin VTJ-tietosisältö laajenee nyt kuvatusta, mm. DVV:a tulisi kuulla asiasta. Lisäksi DVV tuo esiin, että on tärkeä arvioida ja huomioida positiivisen luottotietorekisterin perustamisesta mahdollisesti valtiolle, kuten esim. DVV:lle, aiheutuvat

taloudelliset menetykset ja mahdollisesti samalla syntyvät uudet resursointitarpeet. Vaikutusten arvioinnissa tulee ottaa huomioon ainakin vaikutukset DVV:n tuloihin, tietojen

luovutuksiin, lisätyöhön ja palveluiden (erityisesti Suomi.fi-palveluiden) kehittämiseen.

Metsänperä Mikko
Digi- ja väestötietovirasto